

ΤΑ ΦΡΕΣΚΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ 11^{ΟΥ} & 63^{ΟΥ}

ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

«Τα Μάτια Σου 14...»

-Παιδιά με Προβλήματα Όρασης*-

T.77 02-10-15

Αφιερώνεται στο Θεόδωρη & στους άλλους τυφλούς ξεναγούς του ΤΕΛΕΙΟΥ προγράμματος ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΣΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ που & φέτος μας ανοίγουν τα μάτια στο θέατρο BADMINTON. Μ' αυτό το τεύχος & με το τ. 74 - για τα προβλήματα ακοής- τονίζουμε τη σημασία συχνού ακοολογικού & οφθαλμολογικού έλεγχου των παιδιών μας.

Ορισμός

Οι σοβαρές οφθαλμικές παθήσεις είναι καταστάσεις σχετικά μικρής συχνότητας εμφάνισης που επηρεάζουν περίπου δύο στα χίλια παιδιά. Υπάρχουν πολλές αιτίες που προκαλούν τυφλότητα και άλλα προβλήματα περιορισμένης όρασης και τα αποτελέσματα αυτών των αιτιών είναι μοναδικά για κάθε άτομο. Ο ευρύς ορισμός τονίζει ότι η όραση ενός ατόμου μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει υποστεί βλάβη (αναπηρία) εάν ακόμα και με τη χρήση φακών επαφής ή διορθωτικών φακών (γυαλιών) αυτή δεν μπορεί να διορθωθεί πλήρως.

Πολλοί λίγοι άνθρωποι έχουν «μηδενική» όραση, δηλαδή δε βλέπουν καθόλου. Κάποιοι μπορεί να αντιλαμβάνονται το φως και μπορεί να χρησιμοποιούν αυτήν την πληροφορία για να καταλαβαίνουν που είναι το παράθυρο ή μία πηγή φωτός, έτσι πιθανόν να προσανατολίζονται μέσα σε ένα δωμάτιο. Για κάποια άλλα άτομα προβλήματα όρασης ίσως σημαίνει ότι μπορούν να δουν μόνο μέχρι κάποια συγκεκριμένη απόσταση. Άλλοι ίσως έχουν περιορισμένο οπτικό πεδίο και έτσι να μπορούν να βλέπουν αντικείμενα που βρίσκονται μπροστά τους ή σε μία συγκεκριμένη πλαϊνή πλευρά - σε γωνία - από τα μάτια τους.

Κάποιοι μπορεί να βλέπουν θολές εικόνες, άλλοι ίσως βλέπουν εικόνες που διαρκώς «χροσπηδούν» ενώ κάποιοι άλλοι έχουν μπροστά τους μπαλώματα εικόνων που «εμφανίζονται και εξαφανίζονται». Μερικά άτομα ίσως έχουν δυσκολία στο να αντιλαμβάνονται το βάθος και την προοπτική. Κάποια χρώματα ίσως για άλλους να είναι ευδιάκριτα ενώ άλλα να είναι μη διακριτά ή ίσως είναι και αόρατα. Κάποιοι ενδεχομένως βλέπουν λεπτομέρειες εστιάζοντας και άλλοι μπορεί να βλέπουν αδρές γραμμές και καμία λεπτομέρεια.

Ένα παιδί που έχει γεννηθεί με μικρή ή δίχως όραση θα χρειαστεί μεγαλύτερη βοήθεια για να κατανοήσει οπτικές έννοιες σε σχέση με κάποιο παιδί που είχε κάποιου βαθμού οπτική οξύτητα πριν επέλθει η μείωση της όρασής του.

Κάποια παιδιά ίσως έχουν ελαφρές δυσκολίες όρασης, ίσως αχρωματοψία, ή στραβισμό σε ένα μάτι ή ένα «τεμπέλικο» μάτι... αυτές οι καταστάσεις θα έχουν μία μικρή σχετικά επιρροή στη μάθησή τους και δε θα χρειαστεί να γίνουν εξατομικευμένα προγράμματα μάθησης. Όμως, αν υπάρχει και η παραμικρή ανησυχία για την όραση κάποιου παιδιού θα πρέπει να εξεταστεί και να διαγνωστεί αμέσως. Ένας οφθαλμίατρος - και ίσως και ένας παιδαγωγός με γνώση και εμπειρία γύρω από τα παιδιά με προβλήματα όρασης θα είναι οι πιο κατάλληλοι να δουν πρώτοι το παιδί.

Πάνω από τα μισά παιδιά και τους νέους που έχουν προβλήματα όρασης έχουν συνοδευτικά και άλλες ειδικές ανάγκες. Αν αυτό είναι αλήθεια τότε η ολοκληρωμένη εξέταση και η γνωμάτευσή τους θα πρέπει να γίνει από μία πολυεπιστημονική ομάδα από ειδικούς υγείας, εκπαίδευσης και υπηρεσιών κοινωνικής εργασίας.

Ταυτοποίηση

Τα περισσότερα παιδιά με προβλήματα όρασης διαγιγνώσκονται πριν φτάσουν στη σχολική ηλικία. Εντούτοις, κάποια ξεφεύγουν ή ίσως άλλα αναπτύσσουν κάποια οπτική δυσκολία κατά τη φοίτησή τους στο σχολείο, ενώ αυτά που έχουν ήδη διαγνωστεί ενδεχομένως να έχουν και μεγαλύτερη απώλεια όρασης κατά τη σχολική τους πορεία.

Κάποια σημεία -όπως τα παρακάτω- είναι πιθανές ενδείξεις ότι υπάρχει κάποια δυσκολία στην όραση. Αν υπάρχουν αμφιβολίες θα γίνει σύσταση να εκτελεστεί πλήρης έλεγχος της όρασης.

Σε πρώτο στάδιο στην τάξη -και στο σπίτι- έχετε τα μάτια σας ανοιχτά για το παιδί που:

- έχει πολύ δακρυσμένα, ερεθισμένα ή μολυσμένα μάτια

- συνέχεια ανοιγοκλείνει τα βλέφαρα του ή τρίβει τα μάτια του διαρκώς
- συνοφρυώνεται, αλληθωρίζει, ή «μένει» απέναντι από μία εργασία
- γέρνει το κεφάλι του ή κρατάει την δουλειά του σε μία γωνιά ή σε μία απόσταση από τα μάτια του
- κλείνει ή καλύπτει το ένα του μάτι όταν κοιτά σε κάποιο βιβλίο
- γυρίζει το κεφάλι ακολουθώντας τη γραμμή του βιβλίου του όταν διαβάζει
- εμφανίζεται πολύ αδέξιο
- σκοντάφτει πάνω σε ανθρώπους και αντικείμενα
- έχει δυσκολία να κλωστήσει, να ρίξει ή να πιάσει κάτι
- έχει δυσκολία να αντιγράψει κάτι από τον πίνακα ή από το βιβλίο
- μπερδεύει γράμματα με παρόμοια εμφάνιση π.χ. α ο υ
- γράφει μεγάλα γράμματα και όχι επάνω στη γραμμή
- πιέζει πολύ το μολύβι
- χρησιμοποιεί το δάκτυλο για να βρίσκει το δρόμο του πάνω στη σελίδα
- χάνει λέξεις ή γραμμές όταν διαβάζει
- παραπονείται ότι τα φυλλάδια εργασίας είναι πολύ αχνογραμμένα
- παραπονείται ότι δεν μπορεί να δει στον πίνακα
- έχει δυσκολία να κάνει υπολογισμούς στο τετράδιο της αριθμητικής
- αντιπαθεί το δυνατό φως ή την αντηλιά
- παραπονείται για συχνούς πονοκεφάλους
- εργάζεται αργά
- έχει μικρό - σύντομο - εύρος προσοχής

Στρατηγικές

Το να αξιολογηθεί τι βλέπει το παιδί κάτω από διάφορες και διαφορετικές συνθήκες (π.χ. σε ένα καλά φωτισμένο δωμάτιο, σε ένα διάδρομο χωρίς φυσικό φως, έξω στο λαμπερό φως του ήλιου) είναι μία σύνθετη διαδικασία. Η αξιολόγηση χρειάζεται να συμπεριλαμβάνει το τι μπορεί να δει ένα παιδί και το πώς χρησιμοποιεί την όρασή του. Ένας εξειδικευμένος δάσκαλος για άτομα με προβλήματα όρασης θα πρέπει να κάνει μία αξιολόγηση της λειτουργικής όρασης και να δώσει συμβουλές για το πώς θα ικανοποιηθούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού. Μία τέτοια σειρά συμβουλών θα πρέπει να περιλαμβάνει την καθοδήγηση για τις διδακτικές μεθόδους, την παρουσίαση και την τροποποίηση των εκπαιδευτικών υλικών, π.χ. Πώς θα διαβάζει το παιδί; Πώς θα αποκτά πληροφόρηση και πώς θα γράφει; Με χρήση της Braille, με δακτυλογράφηση ή με γραφή δια χειρός; Θα χρειαστεί εκπαιδευτική τεχνολογία, ηλεκτρονικό υπολογιστή και ειδικές συσκευές; Μήπως θα χρειαστεί εξειδικευμένα υλικά; Τι θα γίνει με τη διαχείριση του χώρου της τάξης; Ακόμα, μήπως θα χρειαστούν μετατροπές και προσαρμογές για τις αξιολογήσεις και για τις εξετάσεις του παιδιού αυτού;

Λάβετε όσο περισσότερη πληροφόρηση από το παιδί, τους γονείς του και από εξειδικευμένους στα προβλήματα όρασης εκπαιδευτικούς. Μάθετε αν το παιδί θα πρέπει να φορά γυαλιά και αν ναι, διευκρινίστε μήπως είναι για όλη την ώρα ή μόνο για συγκεκριμένες δραστηριότητες. Ο ειδικός δάσκαλος θα σας πει αν θα χρειαστεί κι άλλα οπτικά βοηθήματα (π.χ. μεγεθυντικό φακό ή κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης) και αν το μέγεθος και ο τύπος της εκτύπωσης σε κείμενα, σε φύλλα εργασιών, σε χάρτες και σε διαγράμματα θα πρέπει να παρουσιάζονται με συγκεκριμένο τρόπο. Πολλά εξαρτώνται από το βαθμό και τον τύπο της οπτικής δυσκολίας. Με την κατάλληλη υποστήριξη οι μερικές βλέποντες και οι τυφλοί μαθητές μπορούν να επιτύχουν μέσα σε μία κανονική τάξη.

* Πηγή: Κυριάκος Πεοβανάς, 2010, ΔΙΑΦΟΡΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ ΜΟΥ, Απόσπασμα